

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sn. Bekir Pakdemirli tarafından cevaplandırılmasını arz ederim. 24.05.2019

M. B.

Mehmet Bekaroğlu

İstanbul Milletvekili

1984 yılında çay imalatı özel sektöre açılmıştır. Bu tarihten itibaren Kamu İktisadi Teşekkülü olan Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAYKUR) ile birlikte faaliyet göstermeye başlayan özel çay şirketlerinin birçoğu, Doğu Karadeniz Bölgesinde çay tarımı ile geçimini temin eden yaklaşık 210 bin aileye; alın terinin karşılığını vermek yerine, düşük fiyatla yaş çayı almak, alacaklarını geç ödemek gibi yöntemlerle mağduriyet yaşatmaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesindeki büyük bir nüfusu ilgilendiren çay sektörünün, üreticiyi koruyan bir yasasının olmayışı, **'vahşi kapitalizm'** kurallarını işletmektedir. Çay üreticileri, denetimsiz serbest piyasa koşulları altında ezilmekte, emeği ve alın teri sömürülmektedir.

2019 yılı yaş çay kampanyasının devam ettiği bu günlerde; özel sektör firmaları 16.05.2019 tarihinde Rize'de açıkladığınız ÇAYKUR'un alım fiyatı olan 2,90 TL'nin yarı fiyatına yaş çayı üreticiden almakta, 1 yıl vadeli ödeme yapacağını duyurmaktadır. Bugün özel sektörün alım fiyatı 1,80 TL'ye kadar düşmüştür. ÇAYKUR'un kontenjan uygulaması devam ettikçe özel sektör yaş çay fiyatını daha da düşürmektedir. Çayını bekletme imkânı olmayan üreticileri, özel sektörün bu fırsatçılığı karşısında koruyan bir mekanizma bulunmamaktadır. 2010 yılında günlük 6.735 ton olan ÇAYKUR'un yaş çay işleme kapasitesi yıllar itibariyle artarak bugün 9.085 ton'a yükselmiş olmasına karşın, yaş çay alım oranlarına bakıldığında ÇAYKUR'un artan kapasitesi oranında yaş çay alımını artırmadığı, yaş çay sezonunun başlamasıyla birlikte kontenjan getirerek üreticiyi özel sektörün insafına terk ettiği görülmektedir. 2018 yılında ÇAYKUR 732.535 ton, özel sektör toplamı ise 741.692 ton yaş çay alımı gerçekleştirmiştir. ÇAYKUR'un kapasitesini tam olarak kullanmamak için günlük kontenjan uygulaması yaptığı, daha fazla çay alma imkânı olmasına rağmen bunu yapmayarak üreticiyi özel sektöre mahkûm bıraktığı şeklindeki haberler emeği sömürülen bölge halkını ayrıca rahatsız etmekte, bölgedeki 1 milyon nüfusun geçim kaynağı durumundaki çayın diğer %50'si ile devletin ilgilenmediği düşünülmektedir.

13026

Bu bağlamda;

1. ÇAYKUR günlük 9.085 ton olan yaş çay işleme kapasitesinin ne kadarını kullanmaktadır?
2. ÇAYKUR 2010 yılından bu yana kapasitesini %35 oranında artırdığı halde yaş çay alım miktarı neden aynı oranda artmamaktadır?
3. 16 Mayıs 2019'da Rize'de açıkladığınız 2,90 TL fiyat, yaş çayın %50'sini alan ÇAYKUR'un alım fiyatıdır. Özel sektörün fırsatçı yaklaşımı ile elinde bekletme imkanı olmadığı için yarı fiyatına yaş çayı elinden alınan üreticinin mağduriyetini önlemek için ne gibi tedbirler almayı düşünüyorsunuz? Açıklanan yaş çay alım fiyatının altına düşülmemesi için önlem alacak mısınız?
4. Çay üreticilerinin hakkını koruyan, emeğinin karşılığını alabilmesini sağlayacak yasal düzenleme ihtiyacı olduğunu düşünüyor musunuz? Bu konudaki çalışmalar ne durumdadır?